

Med učiteljstvom pa vre. Tega hudoznika ne morejo zadržati sedaj več samo prazne obljube, to nam jasno kaže zadnje zborovanje Sežanskega učiteljskega društva v Štanjelu. Vsa nevolja, vse trpljenje je vzkipelo, in za energičnim odobrom Sežanskega učit. dr. stoji učiteljstvo vse dežele. Pripravlja se tudi zborovanje vsega goriškega učiteljstva, ki bo zahtevalo kruha.

Torej, gg. poslanci, mi zaupamo v Vaše poštenje, v Vašo dobro voljo in zato Vas vprašujemo:

Ali ste nam pripravljeni dati kruha?

Učiteljsko vprašanje na Češkem.

Iz Prage poročajo z dne 24. t. m.: Tu se je vršilo včeraj zborovanje čeških in nemških učiteljic, ki so razpravljale o slabem materialnem položaju učiteljstva in o kvarljivem vplivu materialne mizerije na rodovinsko življenje. Ko so učiteljice hotele sprejeti resolucijo, v kateri se pozivlja učiteljstvo, naj stopi takoj v pasivno resistenco, je vladni zastopnik shod razpustil.

Odborova seja štajerskega Lehrerbunda z dne 23. novembra 1913.

Dne 23. novembra 1913 je imel Štajerski Lehrerbund že drugič v tem mesecu svojo odborovo sejo. Navzoči so bili vsi slovenski in nemški odborniki. Glavna točka dnevnega reda je bil definitivni sklep za ključ, po katerem bi se naj razdelila draginjska doklada za 1914.

V začetku seje je poročal Lehrerbundov tajnik, graški učitelj Sattler, o mnenju, ki vlada v deželni odbor zastran razdelitve draginjske doklade za 1914. Deželni odbor je baje izjavil, da mu je ljubo, ako organizirano učiteljstvo zopet stavi svoje predloge zastran razdelitve doklade. Odločno pa odklanja razdelitev na podlagi od Lehrerbunda izdelanega osnutka za regulacijo plač, ker je to samo osnutek, ki ga deželni odbor za zdaj ne priznava. V poštev bi moral priti plačilni osnutek deželne odbora. Pred razdelitvijo po tem osnutku pa deželni odborniki sami učiteljstvo svarijo, da ne bi mogoče tak provizorij potem postal in ostal definitivna regulacija!

Nadalje so se posamezni člani deželne odbora izjavili proti temu, da bi se za vsako posamezno učno osebo ali za mnogo skupin morala posebe izračunati draginjska doklada, ter so se izrekli za bolj splošni ključ razdelitve. V deželnem odboru se je baje tudi zopet izrazilo mnenje, oženjene učiteljice iznova od draginjske doklade izključiti. Ko pa so učiteljski zastopniki poročali o veliki nevolji, ki je nastala letos zaradi tega med oženjenimi učiteljicami, in ko so predlagali, da se naj oženjene učiteljske pare smatra pri razdelitvi doklade saj za dve neozojeni učni osebi, se je deželni odbor baje temu mnenju naše organizacije vendar vdal. Nato je dobil besedo graški učitelj Kasper, da poroča o ključu za razdelitev draginjske doklade. Objavil je dva predloga: prvega v imenu nemškega Verbanda, drugega od njega samega izdelanega. Ker se prvi — to je Verbandov predlog — ni sprejel, ampak drugi Kasperjev predlog, poročamo samo o tem drugem predlogu.

Po tem sprejetem Kasperjevem predlogu se izreče Lehrerbund zastran razdelitve draginjske doklade za l. 1914. za nastopna načela:

1. Vsak učitelj in vsaka učiteljica naj nekaj dobi.
2. Meščansko-šolski učitelji naj ne dobe višje doklade kakor ljudskošolski učitelji.
3. Doklada se naj stopnjuje po službenih letih.
4. V stopnjah samih je razločevati med samskimi in oženjenimi učnimi osebami.
5. Službena doba se računaj od prvega provizoričnega — ne definitivnega — nameščenja.
6. Oženjeni učiteljski pari se smatrajo kakor dve neozojeni učiteljski osebi.
7. Vdovele moške učne osebe se štejejo k oženjenim.
8. Tudi vdovele učiteljice, ki nimajo pokojnine po svojem možu, a imajo skrbeti za otroke, se štejejo k oženjenim. (To načelo so zahtevali slovenski odborniki.)
9. Tudi supletni naj bodo za časa svoje porabe deležni doklade.
10. Doklada se naj šteje tudi v pokojnino.
11. Doklada se naj izplačuje mesečno z ostalo plačo.
12. Doklada se prične s 1. januarjem leta 1914.

Na podlagi teh načel je sklenil Lehrerbund na Kasperjev predlog navsoto-

vati sledeče stopnje za razdelitev draginjske doklade v letu 1914:

- I. Vse učne osebe s samo zrelostnim izpričevalom naj dobe po 120 K.
- II. Vse učne osebe do 5. službenega leta (vedno od prvega prov. nameščenja računano) naj dobe, ako so samske, po 180 K; ako so oženjene, po 270 K.
- III. Vse učne osebe do 10. službenega leta naj dobe, ako so samske, po 270 K; oženjene po 360 K.
- IV. Učne osebe do 20. službenega leta naj dobe samske po 360 K, oženjene po 480 K.
- V. Učne osebe čez 20. službenih let naj dobe samske po 480 K, oženjene po 600 K.
- VI. Oženjene učiteljice ženskih ročnih del naj dobe po 60 K, neozojene pa do 10. službenega leta 90 K, čez 10 službenih let pa 120 K.
- VII. Pomožni jezikovni učiteljice (na nekaterih meščanskih šolah) naj dobe po 120 K.

Razen tega sprejetega Kasperjevega predloga so prišli v obravnavo še sledeči odklonjeni predlogi, ki jih tudi navedemo, da dobi slovensko učiteljstvo popolnoma jasno sliko o celi seji:

1. Predlog nemškega Verbanda, ki je bil čisto podoben Kasperjevemu predlogu, samo da je imel nekoliko nižje postavke, ki skupaj ne bi dosegli popolnoma 1.200.000 K.

2. Nov predlog vitanjskega nadučitelja Poscha, ki se je tokrat ogiral popolnoma na službeno pragmatiko državnih uradnikov. Ta predlog se ni sprejel, ker bi po njem mlajši učitelji jako malo dobili, oženjeni učiteljski pari pa do 1500 K, kar baje ne bi bila več draginjska doklada, marveč že prava regulacija!

3. Izpreminjevalni predlog predsednika slovenske Zveze h Kasperjevemu predlogu, ki se je glasil: Diferenca med I. in III. krajevnim plačilnim razredom, ki znaša zdaj — ne računajoč draginjsko doklado iz leta 1907. — 400 K, se naj že povodom razdelitve draginjske doklade za leto 1914. zmanjša vsaj na polovico na 200 K, in sicer na ta način, da bi dobili učitelji II. krajevnega razreda od Kasperja predlagane doklade, učitelji I. krajevnega razreda za 100 K manjše, a učitelji III. krajevnega razreda pa za 100 K višje doklade, kakor jih je predlagal Kasper. Akoravno so nemški odborniki Lehrerbunda morali priznati, da je ta izpreminjevalni predlog pravičen, so ga vendar odklonili. Izjavili so, da bi jim že bilo simpatično, ako bi se učiteljem III. krajevnega razreda dalo nekaj več, a nesimpatično se jim vidi, onim I. krajevnega razreda kaj jemati! Vrhutega so izrekli bojazen, da bi deželni odbor, kakor litro bi Bund predlagal to razliko pri razdelitvi draginjske doklade, to gotovo upošteval, a ravno v nasprotnem smislu, da bi namreč učitelji III. krajevnega razreda ne dobili več, ampak — kakor leta 1907. — manj kakor oni višjih plačilnih razredov. Zaradi teh razlogov in ker je videl, da za svoje mnenje ne dobi večine, je predsednik slovenske Zveze svoj predlog umaknil.

Ko je tudi Posch umaknil svoj predlog, je bil potem Kasperjev predlog enoglasno sprejet ter stopi torej Lehrerbund z enoglasno storjenim sklepom pred deželni odbor.

Pri slučajnostih so slovenski odborniki izjavili, da ima plačilni osnutek, kakor ga je izdelal Štajerski Lehrerbund za definitivno regulacijo, toliko pomanjkljivosti in hib, da se naj opusti ter vzame za definitivno regulacijo za podlago službena pragmatika državnih uradnikov. Tudi nekateri nemški odborniki so temu pritrjevali, drugi pa so se že ogrevali za Bundov osnutek. Pred zopetnim zasedanjem štajerskega deželne zbora bo menda prišla ta zadeva v definitivni pretres v Lehrerbundu.

Ob sklepu tega poročila apelirajo slovenski odborniki Štajerskega Lehrerbunda na vse organizirano slovensko štajersko učiteljstvo, naj se v interesu stvari vzdrži vsake neplodne javne kritike zastran objavljenih Lehrerbundovih ukrepov. Dosedanji uspehi so se priborili, ker je štajersko učiteljstvo pokazalo stanovsko disciplino in ker je nastopilo složno! Le s tem načinom dospemo do končnih uspehov!

Nova krivica v Istri.*

Dne 3. septembra t. l. je bil izvoljen že drugič za župana neki nadučitelj in že drugič so mu zabranile šolske in politične oblasti vršitev te častne službe. Jako čudno je to, ko vidimo, da po drugih deželah županujejo učitelji. Da se bo videlo, kako krivično postopajo dotične oblasti, priobčujemo nekatere določbe iz občinskega volilnega reda.

§ 1. določuje kot volilce sledeče:

* Učiteljstvu prijazni listi naj ponatisnejo ta članek. P. i. s.

1. Vse člane občine avstrijske podaničke, ki plačujejo v občini zaradi posestva ali zaradi vršitve rokoledstva ali zaradi dohodkov vsaj 2 K, neposrednega davka.

2. Med pripadniki občine brez ozirja na davek:

- a) Vsi kristjanski duhovniki, ki vrše službo v občini in ravno tako tudi judovski rabini.
- b) Dvorni, državni, deželni uradniki in uradniki javnih zalogov.
- c) Častniki in drugi vojaški funkcionarji, ki imajo naslov častnika in so v pokolu ali so opustili vojaško službo, pa jim še vedno pripada naslov častnika.
- d) Vojaški funkcionarji brez častniškega naslova, naj so v pokolu ali v službi, kakor tudi taki vojaški uradniki, če ne pripadajo h kaki vojaški četi.
- e) Doktorji, ki so si pridobili svoj naslov na kateri državi univerzi.
- f) Ravnatelji in nadučitelji ljudskih šol, kakor tudi vsi ravnatelji, profesorji in učitelji višjih učnih zavodov, obstoječih v občini.
- f) Pomorsko kupčijski kapitani, če imajo patent za dolgo vožnjo.

3. Častni člani.

§ 10. določuje: Izvoljeni ne smejo biti:

1. Tisti, ki so v občinski službi, dokler dejansko služijo. Dohodki, ki jih imajo iz občinske blagajne, zdravniki, duhovniki in učitelji jih ne izključujejo od izvolitve.

Za nas je iz tega paragrafa zadosti toliko in pogledimo še, koga izključuje § 36. od pravice biti izvoljenim županom. Ta paragraf pravi: »Vsi člani občinskega zbora, stanujoči v občini, smejo biti izvoljeni, izključeni so le ti:

1. Osebe, ki nimajo domovne pravice v dotični občini.
2. Dvorni, državni, deželni uradniki in uradniki javnih zalogov, ako dejansko vrše svojo službo.
3. Duhovniki.

Deželni odbor trdi, da ne sme biti izvoljen učitelj županom, ker je deželni uradnik. Če velja to, vprašamo samo, naj nam javno pove, zakaj ni bil deželni odbor dosleden tudi takrat, ko je razdelil deželnim uradnikom 30.000 K draginjske doklade in ni dal tudi učiteljstvu enako podporo? Takrat učiteljstvo ni spadalo med deželne uradnike, a spada med deželne uradnike, ko mu hočete omejiti po zakonu mu zajamčene pravice!

Politiške in šolske oblastni trde, da učitelj ne sme biti župan, ker je v Istri župan obenem predsednik krajnega šolskega sveta. Mi ne moremo nič proti temu, ker istrski deželni zakon tako določuje, kakor se ne more nihče spodtikati na tem, ker je okrajni glavar obenem predsednik okrajnega in c. kr. namestnik predsednik deželne šolskega sveta. Na Goriškem si krajni šolski sveti volijo sami svojega predsednika, in mnogokrat opazimo, da je izvoljen učitelj predsednikom, a se zaradi tega ne spodtika ni šolska, ni politična in tudi ne deželna oblast.

Iz teh malih črtic je razvidno, kako krivično se postopa z učiteljstvom v Istri. Marsikdo nam poreče, da se je imel dotični nadučitelj pritožiti proti takemu postopanju. Kaj bi revežu to pomagalo? Še preden bi ministrstvo rešilo njegovo pritožbo, bi ga premestili iz službenih ozirov v kateri zakoniti kraj.

Razvidno je, da se istrske oblastni boje, ako bi katero občino vodila sposobna oseba, in rajše vidijo, da jo vodi tudi kateri analfabet, ker one so prepričanja, da take ložje obračajo tako, kakor je njim ljubo, namreč oblastnjam. To za naš narod v Istri ni koristno, ampak neizmerno škodljivo, kakor je splošno škodljivo za učiteljski ugled. Zato se čudimo, da k temu molči »Politiško društvo za Hrvate in Slovence«, da k temu molči »Prosvjeta« in da k temu molči »Slovensko učiteljsko društvo v Istri!« Sicer vemo, da prvo deluje le takrat, ko je deželna ali državna volitev, ali sta pričeli tudi drugi dve spati spanje pravičnega? Vsaj za slednje vemo, da je bilo jako delavno in ni opuščalo prilike, kjer je bilo potreba se oglašati za učiteljski ugled. Ker istrski deželni zbor ne deluje, se čudimo, da molče in ne vprašajo istrski državni poslanci ministrstva, ali mu je znano, kako tudi državne oblasti v Istri kršijo deželne zakone, in ali jim noče tega zabraniti?

Vobrambo našega stališča.

V »Soči« z dne 22. t. m. čitamo v Članku »K cilju« polemiko proti »Brkinu«, pisatelju uvodnega članka v »Tovarišu« z dne 24. oktobra t. l. »Brkinu« očita njegov partner, neki »Kraševce« mnogo stvari, ki ne interesirajo javnosti prav nič, zato tudi ne spadajo v javen list. »Da je uskočil v demokratski tabor, da čita in nosi v žepu »Arbeiter-Zeitung«, iz katere da je plagiral svojo duhovitost«, to so po našem mnenju »Brkinove« privatne zadeve in zato tako neduhovita očitanja, da bi jih

kak pristni Kraševce nikdar ne spravil preko zob. Toda kakor rečeno, to je njuna stvar in nas ne zanima. Zanima nas pa v tej polemiki nekaj drugega in to hočemo prikriti.

Predvsem konstatiramo, da so »Brkinova« izvajanja v »Tovarišu« našla vsaj pri nas na Krasu vsestransko odobravanje. Vsem je govoril prav od srca. Da nismo Kraševci v tem soglasju osamljeni, to tudi dobro vemo, ker nam je ravno Deželno učiteljsko društvo dalo dokaz za to.

Dejstva so torej sledeča: 1. peticija Dež. uč. društva je pomenila kršenje stanovske solidarnosti, 2. sestavljena je bila faktično v bizantinskem tonu, ki ni delal časti učiteljstvu na sploh, še manj pa specialno sestavljalcem, 3. tudi taktično je pomenila peticija veliko napako.

To je ožigosal »Brkin«, in da je trdil prav ter da je govoril od srca večini goriškega učiteljstva, je priznalo Deželno učiteljsko društvo samo, ki je sklenilo to peticijo umakniti.

Če »Kraševce« še vedno vztraja na svojem intransigentnem stališču glede te peticije, izhaja to le iz trme, izvirajoče iz neke megalomanije, ki pa nikakor ne more biti za nas merodajna.

To je ena točka iz polemike med »Kraševcem« in »Brkinom«, ki zanima tudi nas. Pa še neka druga — za nas nič manj interesantna. »Kraševce« v »Soči« se ne more tudi sprijazniti z dejstvom, da je sežansko učiteljstvo izreklo zastopnikom davkoplačevalcev v sežanskem šolskem okraju svoje zaničevanje za brezmejni cinizem, s katerim traktirajo ti gospodje kraške učitelje.

Ni eden od prizadetih gospodov ni smatral potrebno, da bi svoj korak opravičil, niti da bi reagiral na to resolucijo. Dobil pa se je kolega — če je sploh učitelj — ki je opravil to delo zanje. Kako naj imenujemo tako delo? Ali ve ta človek, kaj je stancvska solidarnost? Ali ima ta človek sploh pojem o kaki disciplini? Če se hoče pripraviti z »Brkinom« zaradi njegove rdeče barve, svobodno mu, čeprav kaže tudi s tem, da je jako naiven, če gleda učitelja-socialista kot kako pošast, toda toliko bi se pa Kraševci že držnili prositi ga, da naj se ne vtika v zadeve, ki jim s svojo zlobudravostjo le škoduje. Temu čudnemu kolegu niti to ni všeč, da smo v »Tovarišu« približali dejstvo, da so nam letos naši kruhodajalci odbili še tisto bomo 5% draginjsko doklado. Članka v »Tovarišu« ni napisal »Brkin« in pa če bi ga tudi, bi se zaradi tega nič ne izpremenilo na dejstvu, da je bila tista sarkastična primera o otrobi v njem čisto na svojem mestu. Sicer pa je tudi skrajno paradokso, da ne rabimo drugega izraza, izmetati sklepe vsega učiteljskega društva sežanskega na rovaš ubogemu »Brkinu«, ki ga pa (mimogrede omenjeno) še pri zborovanju ni bilo. »Brkin« je pri vsem tem čisto postranska oseba; tudi je za stvar čisto vse eno, kje zajema ta oseba svojo duhovitost.

Ta »Brkin« dela torej zgagarsko delo. S takim početjem, da se le ustvarja sovražstvo med posestnikom in učiteljem, a največkrat v škodo poslednega — tako trdi ta kolega. Vprašamo le: Kaj pa ima učiteljstvo od tega, da je vedno le z rokami traktiralo svoje talni-prijatelje? Nič in čisto nič! Še tisto beraško doklado (mesečnih 6 K) so nam v svoji veliki ljubezni odvzeli. Ali naj se ogrevamo za platonsko ljubezen? Klanjajmo se še naprej kolegi, da nam ne odvzamejo še tega, češar nam niso dali! Bog varuj, povedati tem ljudem resnico v obraz: žaljeni bodo v svoji veliki ljubezni do nas, in ker nam ne morejo odvzeti draginjske doklade, ki je nimamo, odvzeli nam bodo otroke. Po mnenju kolege iz »Soče« je vladala dozda med učiteljstvom in posestniki ganljiva ljubezen, pa pride ta nesrečni »Brkin«, in — oh, adijo, ljubca moja!

Sicer pa je mož iz »Soče« tudi jako praktičen! Rečno naj bo naše učiteljstvo, računa naj z obstoječimi razmerami v deželi! ... Torej plašč po vetru, kaj ne, to bodi naša praktična filozofija! Če zmagajo agrarci — učitelj, pojdi vase in bodi realen! Če zmagajo naprednjaki — tovariš, ne pozabi na realnost! Če zmagajo narodnjaki, kolega — plašč po vetru — delaj na narodnem polju!

Če bomo tako delali, je »samo po sebi umevno, da podeli tako delo tudi našemu narodnemu učiteljstvu, kar mu gre«, pravi tovariš v »Soči«.

In mi pravimo: Ker smo tako delali, je podelilo tako delo našemu narodnemu učiteljstvu, kar mu je šlo, namreč — batine. In za te batine naj bi se mi še s ponižnim poklonom zahvalili. Hvala lepa!

Več Kraševcev.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj ne zboruje dne 4. decembra temveč šele me-

seca januarja. — Ivan Klemenčič, t. č. predsednik.

Nova štifeta. Gornjegrajsko učiteljsko društvo ima svoje glavno zborovanje v Gornjem gradu dne 7. decembra t. l. ob 10. uri v šoli po sledečem vsopredju:

1. Nagovor predsednikov;
2. zapisnik o zadnjem zborovanju;
3. dopisi;
4. poročilo gospice tajnice Nežike

Pirc:

5. poročilo blagajnikovo (treba se pripraviti za plačanje, tudi za učiteljski sklad po 1 krono);
6. poročilo o Zvezi in Zavezi tovariš Zemljic ml. in drugi;
7. volitev novega odbora;
8. slučajnosti.

Ker je med tem mnogo važnega in tudi zanimivega razgovora in sklepanja o raznih stanovskih zadevah, vabijo se p. n. udje k polnoštevilni udeležbi. Na veselje snidenje!

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer zboruje v četrtek, dne 4. decembra, po 10. uri predpoldne v Franc. Jožefovi šoli v Ljutomeru. Predsednik poroča o razdelitvi draginskih doklad, tovariš Maurič o Zavezinem zborovanju, tovariš Velnar predava o »Telovadbi po šolskem sestavu v ljudski šoli«. Ker že dolgo nismo zborovali, pričakujemo polnoštevilne udeležbe!

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v četrtek, dne 4. decembra 1913, ob 10. uri predpoldne v ormoški okoliški šoli po sledečem vsopredju:

1. Dopisi;
2. poročilo o draginskih dokladi in regulaciji plač. Poroča predsednik;
3. poročilo o Zavezini skupščini v Ljubljani. Poroča delegati;
4. tajnikovo poročilo o 40letnem obstoju in delovanju Učiteljskega društva za ormoški okraj ter sklep o tozadevni slavnosti, ki bi se naj vršila tekom letošnje zime;
5. slučajnosti.

Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Goriško.

Učiteljsko društvo sežanskega okraja je zborovalo v Stanjelu 6. t. m. Vkljub neprijetnemu deževnemu vremenu se je zbralo običajno število, ki redno obiskujejo naše shode. Posebno tovarišice so se odlikovale s svojo odsotnostjo, bile so tri izjeme!

Tovariši, ako se ne zanimate za svojo organizacijo, svoja zborovanja, kjer je forum in središče našega delovanja, je to žalostno dejstvo, ki vas kaže v luči nezavednosti, pomembno tem bolj, ker imate naslov učitelja v sedanjem času.

Zborovanje je bilo jako živahno in marsikatera trpka beseda je padla na račun raznih naših takozvanih prijateljev. Prav in umestno je, da odkrijemo svoje srce. Ven, kar nas teži, da se izčisti poimni v boljše medsebojno spoznavanje in umevanje našega položaja. Odkrivajmo brez strahu svoje misli in težnje, da z enotnim postopanjem pokažemo, da nismo hlapci vseh gospodov, ampak činitelji, ki se zavedajo svoje naloge — vzgoje človeštva, katerim že po svojem stališču pristojna primerna eksistenca.

V kratkem podajam poročilo o zborovanju: Predsednik pozdravlja navzoče, osobito c. kr. okr. šol. nadzornika gospoda Kanteta in novo došle tovariše, ki so se vključili slabemu vremenu udeležili zborovanja. Dalje prečita odgovor deželne učiteljskega društva na vlogo glede petletnin.

Tov. Peček predlaga, naj se opusti čitanje zapisnika in referat tov. Volkova ter takoj prične razprava o našem gmotnem stanju.

Ravnatelj Berginec poroča, kako se je vršila seja deželnega učiteljskega društva v Gorici, katerega člani bi morali biti vsi učitelji, a zaradi svoje zanikrnosti društvo le napadajo, namesto da bi ga podpirali in se udeleževali zborovanj, ter izjavlja, da mi zahtevamo to, kar nam priči — zahtevamo enako gmotno stališče kakor državni uradniki.

Tov. Bole predlaga, da sporočimo »Dež. učiteljskemu društvu«, naj svojo prošnjo od 2. oktobra t. l. umakne ter takoj predloži v sporazumu z drugimi okr. učiteljskimi društvi prošnjo za zvišanje službenih prejemkov v smislu vsega avstrijskega učiteljstva, ter predlaga naslednjo resolucijo: »Učiteljsko društvo sežanskega okraja«, zbrano na svojem zborovanju v Stanjelu 6. novembra 1913, prislizeno po žalostnih svojih gmotnih razmerah, opozarja vis. deželni zbor na njegovo dolžnost definitivno urediti prejemke učiteljstva naše dežele po prejemkih zadnjih štirih razredov državnega uradništva in pričakuje, da se gmotno vprašanje učiteljstva naše dežele uredi v tem smislu že v prvem prihodnjem zasedanju vis. deželne zboru.

Tov. Peček se ujema s predlogom ter poroča, da so tudi italijanski tovariši tega mnenja.

Ravnatelj Berginec je mnenja, da se to pošlje »Dežel. učit. društvu«, ki v imenu vseh okr. učit. društev predloži prošnjo dež. zboru in ne vsako učit. društvo posebe.

Tov. Pahor priporoča, da samostojno nastopimo in naravnost dež. zboru predložimo svoje zahteve.

Tov. Bole predlaga, da pošlje naše društvo prošnjo dež. odboru in obvesti o tem vsa okr. učit. društva, ki naj store isto.

Tov. Štrekelj predlaga, da bi vsa društva poslala eno in isto prošnjo.

Tov. Peček predlaga, da se skliče v Gorici protestni shod in o tem obvesti vsa učiteljska društva, da se pošlje danes popoldne zastopnika našega društva na sejo Dežel. učit. društva v Gorico. Izvoljen ravnatelj A. Berginec.

Tov. Hreščak poroča, da je v Deželnem učiteljskem društvu mrtvilo.

Več tovarišev priporoča, naj učiteljstvo pristopi k društvu in se udeleži zborovanja in se namesto same kritike.

Za govornika na protestnem shodu se določi tov. Hreščaka.

Gospod c. kr. okr. nadzornik poda več važnih vprašanj, ki so umestna na zborovanjih.

Tov. Peček izjavlja, da je pisala »Edinost«, da podpira učiteljstvo »Dan«.

Tov. Hreščak: »Dan« je revolveržurnal, pri katerem ni tukajšnje učiteljstvo udeleženo, ter predlaga, naj sestavi odbor izjavo proti dopisu v »Edinosti«, obenem naj prosí vodstvo Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev« pojasnila ali je v zvezi z listom »Dan«.

Isti tov. naznanja, da je c. kr. okr. šolski svet na svoji zadnji seji pokazal, da tukajšnje učiteljstvo nima v njem prijateljev in predlaga sledečo resolucijo: »Učiteljsko društvo sežanskega okraja« konstatira sledeče: Zastopniki davkoplačevalcev sežanskega okraja so na svoji seji 30. oktobra t. l. črtali že itak malekosto draginsko doklado 5%. Vočigled naraščajoči draginji je ta sklep cinična pljuska učiteljstvu v obraz.

Učiteljstvo smatra to postopanje svojih kruhodajalcev kot skrajno sovražno in žaljivo. Vsem delavcem se je moralo povišati v zadnjem času prejemke, edino učiteljstvu se že itak beraška doklada zopet črta. Učiteljstvo jemlje to sovražno zastopnikov davkoplačevalcev v c. kr. okr. šol. svetu v znanje in izreka svoje zaničevanje. — Izjave in resolucije so bile sprejete, in predsednik je z zadovoljstvom zahvalil udeležence za živahno zanimanje in zaključil zborovanje.

Književnost in umetnost.

Beleške iz zemljepisja. Sestavila nadučitelj Jos. Mešiček in učitelj Fr. Drnovšek v Sevnici. Založil Lud. Smole v Sevnici. Cena 80 vin. To je naslov 103 strani obsegaajoči knjižici, ki se je ravnokar dotiskala v »Učiteljski tiskarni« in bo dobro služila pri zemljepisnem pouku tako učitelju kakor učencem. Knjižica podaja v kratkih učnih slikah vso zemljepisno stvarino, ki je predpisana za višje organizovane ljudske šole in sicer razvrščeno po novem učnem načrtu za Štajersko.

Obrambni vestnik.

† Iz Goriškega nam pišejo: »Soča« je prinesla v svoji št. cd 15. t. m. uvodni članek, ki naj bi bil nekako pojasnilo učiteljem na Goriškem in še posebej onim s Sežansčine, kaj je in kaj pravzaprav hoče »Slovensko politično društvo«. Ljudstvo hoče politično izobraziti, deželo gospodarsko dvigniti, pravično hoče biti nasprot vsem stanovom, ustvariti v deželi bolj znosne razmere, da ne bo drvenja stanu proti stanu in večnih pritožb. Vse lepo! A bojimo se, da ne bo tako, kakor je pri Nemcih v »Nationalverbandu«. Pri vsakem glasovanju bežijo nekateri iz zbornice, drugi glasujejo pro, tretji kontra, četrti molče, in — demovina je rešena! Tako ima v »Nationalverbandu« vsak stan svojega zagovornika, vsaka kulturna in nekulturna težnja svojega odvetnika, a vsi skupaj imajo — Nationalverband, najodurnejšo demagoško politično prikazen vseh časov avstrijskega parlamentarizma. — Vse kaže, da smo učitelji na Goriškem zopet izdani. Krčmarji so protestirali proti vsakemu zvišanju užitnine, in poslanci narodne stranke so se zbal krčmarjev, ki spleh igrajo pri nas, prvo vlogo. Kaj mi? Drežati moramo torej na vseh koncih in krajih, da pridemo do kruha! Učitelji na Goriškem smo postali jako nezaupni. Nič več ne moremo verjeti še tako lepim besedam. Kadar vidimo lepa dejanja, takrat bomo verjeli.

Slovenska Šolska Matica.

Slovenska Šolska Matica. Publikacije za l. 1913 bodo izšle meseca decembra. Tri knjige so že dotiskane in tudi letopis bo kmalu gotov; zato presimo p. i. gg. poverjenike, da se požurijo s pobiranjem naročnine, da nam bo mogoče sestaviti imenik članov. Na Kranjskem nam primanjkuje tile poverjeniški okraji: Črnomelj, Kranj, Škofja Loka, Poljanska dolina, Selška dolina, Krški okraj, Logatec (Cerknica, Lož), Novomesto, Vipava. — Na Štajerskem: Gornji grad, Kozje, Laško (desni savinjski breg), Sv. Lenart, Maribor (deloma), Mariborska okolica (desni Dravski breg), Ormož, Slovenska Bistrica. — Na Goriškem: Bovec. — V Istri: okraj Koper, Kastav (mesto). — P. n. poverjeniki imenovanih okrajev najljubšeje prosimo, da nam pošljejo imenik in članarino najkasneje do 5. decembra. Odbor.

Kranjske vesti.

—r— Umrl je dne 26. t. m. v Kandiji pri Novem mestu tvariš Štipko Jelenec, nadučitelj v pckoju, po dolgi in mučni bolezni v 60. letu svojega skrbi in preganjanja plodnega življenja. — Pokojni naš Štipko je bil kremenit značaj, ki ga ni upognila nobena sila. Do zadnjega zdihaja je ostal zvest našim načelom. Bil je vzor naprednega učitelja, zvestega tovariša in ljubečega očeta. — Bodi mu lahka zemlja domača!

—r— Imenovanje. Naučno ministrstvo je imenovalo okrajnega šolskega nadzornika Franca Gabrščka za glavnega učitelja na tukajšnjem učiteljsku.

—r— Karel Javoršek, učitelj na slovenski trgovski šoli v Ljubljani, je na tem zavodu stalno nastavljen, in sicer s prejemki IX. čin. razreda državnih uradnikov.

—r— Ljudsko šolstvo. Na mesto obolele učiteljice Elizabete Pečarjeve je imenovana kot supletinja na ljudski šoli v Palčju absol. učitel. kandidatinja Marija Marčičeva in na mesto obolele učiteljice Olge Tomšičeve kot supletinja na ljudski šoli v Trnovem absol. učitel. kandidatinja Vlastimila Mandljeva. Bivša supletinja v Št. Vidu pri Vipavi Ivana Čukova je imenovana za prov. učiteljico v Blokah. Supletinja Antonija Hribarjeva za prov. učiteljico v Gabrjalu.

Štajerske vesti.

—š— Ljutomerski okraj. Žalibog najdem v letošnjem koledarju družbe sv. Mohorja imena mnogih naprednih tovarišev. Kje je stanovska doslednost? Zakaj so učiteljska zborovanja?

—š— Kapela pri Radincih. V koledarju družbe sv. Mohorja čitam imena naročnikov v naslednjem redu: g. župnik, kaplan, knjižnica župnijskih mladeničev, knjižnica župnijskih mladenk, cerkveni ključar, organist, šola in g. nadučitelj Pertl! Ti so pač demokrati, kaj!

—š— Učiteljstvu celjskega okraja in sosednih okrajev. Zaradi prošnje Učiteljskega društva za celjski okraj je tovariš Josip Žagar, učitelj na okoliški šoli v Celju, ki je dovršil umetniško-obrtno šolo na Dunaju, pripravljen prirediti v Celju risarski tečaj za ljudskošolsko učiteljstvo. Cenjeni tovariši in cenjene tovarišice, ki bi se radi tega tečaja udeležili, naj se nemudoma pismeno prijavijo pri zgoraj imenovanem tovarišu. — Franc Brinar.

—š— Častno priznanje. Je izreklo ob priliki upokojitve def. učiteljci Albini Cuntarovi v Laškem trgu za njeno dolgoletno zvesto službovanje na šolskem polju.

—š— Nadučitelj Anton Kosi in njegova soproga Marija naznanjata, da se je vršila dne 16. nov. t. l. v župni cerkvi v Središču poroka njune hčerke Elice z dr. Matkožorjanom, c. kr. sodnim avskultantom v Mariboru. — Naše čestitke!

—š— Odlikovanje. Iz Huma pri Ormožu nam pišejo: Pretečeno nedeljo je tukajšnji občinski odbor iz svoje sredine imenoval odbornika tovariša Antona Porekarja, ki tu že 25 let kot nadučitelj uspešno deluje za šolo in občino, svojim častnim občanom. Še na mnoga leta! Iskreno čestitamo!

—š— Poročil se je Ivan Mravljak, gimn. učitelj v Mariboru, z gđ. Liziko Knezovo z Dunaja. Bilo srečno!

—š— Poročil se je pri Sv. Roku ob Sotli nadučitelj Josip Cencič z gospodično Fino Belšakovo. Čestitamo!

—š— Razpisano je učiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Soboti nad Muto; prvi plačilni razred.

—š— Društvo »Dijaški dom« v Mariboru ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 30. novembra, ob 10. uri dopoldne v Narodnem domu. Dnevni red običajen.

—š— Štajerski deželni šolski svet je imel dne 15. novembra sejo, v kateri je začasno vpokojil def. učiteljico v Slivnici,

Štefko Leckerjevo, stalno pa vpokojil def. učiteljico v Št. Vidu pri Planini Jožefo Bezlahevo, def. učiteljico v Laškem trgu Albino Cuntarovo, nadučitelja v Šmarjeti pri Rimskih toplicah Franca Pečarja in def. učiteljico v Šmarju pri Jelšah Leopoldino Hotschewar-Jurasovo.

Goriške vesti.

—g— V pomirjenje! Tov. Brkin nam piše: Glasom našega lista z dne 14. t. m. se me je pri zborovanju našega Dežel. učit. društva v Gorici precej »ožigosalo« in »obsojalo«. Zakaj bi ne omenil še tega, da je pa na drugih straneh izzval preporni članek prav živahno pritrjevanje in teh bo menda tudi več. Vsi smo globoko prepričani v zaslugah društva, časih se pa celo papež zmoti. Da sem pa imel vendar prav, o tem ste pa menda že sami prepričani in pokazala bo tudi najbližja prihodnost. Tudi ni merilo agilitnosti društva kvantiteta zborovanj in referatov, ampak kvaliteta. — Op. ured.: Priobčujemo te vrstice ker stojimo na stališču, da se ima vsakdo pravico braniti in zagovarjati.

—g— Iz seje ožjega c. kr. okr. š. sveta tolminskega. Učiteljico Bajono Boltarjevo je dež. šcl. svet stalno upokojil. Faničica Stresova in Marica Repičeva dobila dopust zaradi bolezni do 1. marca pr. l. Ivančič Josip dobi tudi dopust zaradi bolezni. En učitelj dobi predplač v znesku 100 K. Černe Blaž, Ločniškar Franc in Ivančič Albert dobe l. petletnino, Trebše Andrej V., Klada Matija in Bogataj Franc pa VI. petletnino. Enemu učitelju se petletnina zategne za eno leto zaradi nepopolnih uspehov. — Pripomni se, da se petletnine podeljujejo, oz. štejejo od prvega dne naslednjega meseca po prebitem II. izpitu.

—g— Iz Sv. Lucije. Potovalna ljudska knjižnica tolminskega učiteljstva se je letos znatno razširila. Napravilo se je še 15 novih serij, tako da šteje sedaj skupno 15 serij po 20 do 28 knjig različne vsebine. Knjižnica je namenjena v prvi vrsti onim krajem, kjer ni druge knjižnice in šele v drugi vrsti onim krajem, ki imajo kako drugo na razpolago. Tovariši, tovarišice! Naša dolžnost je, da dvignemo kulturno naš narod. Važen činitelj! za povzdigo kulture v našem pa so ljudske knjižnice. Ker se je scistvo tekom zadnjih let pri nas

močno razširilo, da ima skoro vsaka večja vas svojo šolo, zato bo baš ta naša knjižnica lahko potovala v zadnjo kmečko kočico ter vršila svojo prosvetno nalogo. Tovariši, tovarišice, oglašajte se pridno ter sezajte po serijah! I. R.

Splušni vestnik.

Vrlemu tovarišu Božo Dubroviču, nadučitelju pri Sv. Mateju pri Kastvu, ki je bil od l. 1896 do 1902 upravni odbornik Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev in v letih od 1899 do 1902 tudi njen l. podpredsednik, smo poslali izvod jubilejskega »Spominskega spisa«. Kako se ga je razveselil, nam izpričuje pismo, ki nam ga je pisal. Pismo se glasi:

Sv. Matej, 24. nov. 1913.

Velecenjeni gospodine!

Primio sam, ne samo sa zahvalnošču, nego iskreno govoreč, upravo velikim veseljem:

»Spomen spis«.

Ta knjiga je za mene dragocijena i čuvati-ću ju ne samo rad toga, što gledam u njoj radišne ruke udruženoga bratskog mi učiteljstva, već što gledam u njoj mila lica mojih nekadašnjih dobrih prijatelja. Suza, ne, samo oko mi muti, već niz lica se toči. Srce mi s tuge plače i zato evo zavjet duše moje sveti:

»Ne daj mi Bože mrijeti, preje no budem mogao opet barem jednom prisustvovati kojoj »Zavezinoj« skupštini.«

Duh moj hrli tamo, da tamo ne zaplaćem s tuge, no da se razdragam i razveselim u bratskom zagrlaju.

Uvijek imam na umu, a i imati-ću i dotle onu poznatu:

»U radu nam je spas, a u slogi moć.«

Budući mi ne dodje do ruku, tako lahko koje slovensko glasilo, molim, da me u svrje vrijeme obavijestiti izvolite, kad i gdje se bude obdržavala skupština »Zavezine«.

Lica su nam se promijenila, kako mi slika kaže, al srce nam je ostalo u svima jošte mlado. Svršavam šiljuć Vam lije-pi pozdrav gospodine predsjedniče, bilje-žeć se

Vam cdani

Božo Dubrovič.

Zadnje vesti.

UČITELJSKO VPRAŠANJE V DRŽAVNEM ZBORU.

Dunaj, 26. novembra: Posl. dr. Rav-nihar je danes govoril o učiteljskem vprašanju. V finančnem odseku se je izrečno